



## Bogár László: Rabszolga-felszabadítás

2015 április 21. Flag

### Szöveg méret

Mentés

- 
- 
- 

- [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Éppen százötven évvel ezelőtt lett merénylet áldozata az Amerikai Egyesült Államok tizenhatodik elnöke, Abraham Lincoln, aki egyben az első republikánus elnök is volt.

Meggyilkolása után néhány héttel ért véget az Egyesült Államok történetének mindmáig legvéresebb belső konfliktusa.

A polgárháború, a maga hatszázhuszezer halálos áldozatával egyúttal Amerika legnagyobb háborús veresége az éppen aktuális népességszámhoz mérten. Az utókor leegyszerűsítő képe a polgárháborút a rabszolgatartó Dél és a rabszolgák felszabadításáért küzdő Észak összecsapásaként ábrázolja, ami egyúttal természetesen a „jó és rossz” konfliktusa is egyben. Mármost, hogy a „gonosz” Dél és a „jóságos” Észak küzdelme.



A valóság azonban ennél kicsit árnyaltabb. Az persze nem tagadható, hogy a rabszolgaságnak volt köze ehhez a háborúhoz, de korántsem olyan mértékben és semmiképpen nem úgy, ahogy ez a szemantikusan ábrázolás mutatja. Talán valóban van igazság abban a feltételezésben, hogy itt két „ország” csapott össze, mert a Dél és az Észak két igen eltérő konstrukció volt, társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális és ökológiai értelemben egyaránt. A Dél a klasszikus gyarmatosítás „terméke”, amelynek a cukornád, a gyapot és a dohány nagybirtokokon zajló ültetvényes termeszése volt a gazdasági talapzata. Észak viszont jellegzetesen „európai képműveltség”, többnyire családi gazdaságokra épülő földműveléssel, valamint a vállalkozások egyre nagyobb koncentrációja felé haladó dinamikus iparral. Mindebből következően a két entitás alapvető stratégiai érdekei tökéletesen ellentétesek voltak.

Dél a szabad kereskedelemben volt érdekelt, mert mezőgazdasági áruinak döntő többségét exportálta, míg Észak a külső, főként brit konkurenciát távol tartó, protekcionista gazdaságstratégiát akart. A Dél „versenyképességének” alapját a rabszolgatartás, illetve a nagybirtokrendszer együttesen jelentette, így ehhez a legvégsőig ragaszkodott, míg Észak ipari rendszerei a konstrukciók lebontásában voltak érdekelték. Mert kellett a felszabadított rabszolgákból lett „szabad” bérrabszolgák olcsó, tömeges munkaereje, valamint a déli oligarchikus nagybirtokos osztály vagyona, mint az északi ipari felhalmozás alapja.

A polgárháborút megelőző évtizedek során ezek a stratégiai szintű konfliktusok számos alkalommal felszínre kerültek, de a kialakuló politikai rendszer többé-kevésbé mindig képes volt áthidalni a súlyos nézetkülönbségeket. Észak nagyipari oligarchiája a tömeges vasútépítések nyomán azonban olyan hatalmi pozíciókat szerzett, hogy a század közepére világossá vált: elkerülhetetlen a végső leszámolás.

Abraham Lincoln, aki jó nevű és kiváló szónoki képességekkel megáldott ügyvéd volt, választási kampánya során mindent igyekezett megtenni a háborús konfliktus elkerüléséért, ám az ipari lobbij nyomása egyre határozottabban követelte a végső megoldást. Az Egyesült Államok lakossága kezdetben Északon és Délen is biztos volt abban, hogy legfeljebb néhány szimbolikus összecsapás zajlik majd le, tehát az egész „csetepaté” legfeljebb néhány tucat halálos áldozattal járó operettháború lesz majd, de súlyosan tévedett. Addigra ugyanis már túl sok volt az elfojtott indulat, a feldolgozatlan feszültség, az egyre növekvő kölcsönös bizalmatlanság. Az önáltató hazugságok növekvő félelmet, az így elmélyülő szorongás újabb hazugságokat szült, így létrejött a görög sorstragédiákat is mozgató dramaturgiai ív. És egy kritikus pont után már nem volt visszaút, elindult az önpusztító láncreakció, a háború negatív végösszeg-játszmája.

Történelmileg mindez valójában a nyugatias modernitás „centrum–periféria” összeütközése is volt, ahol eleve nem nagyon lehetett kétséges, hogy előbb vagy utóbb a „centrumot” képviselő Észak társadalom- és gazdaságszervezési modellje győz majd.

A kérdés inkább csak az volt, hogy milyen áron, és ez az ár iszonyatosan nagyra sikeredett. Van azonban ennek az egész történetnek néhány homályban maradó, sötét összefüggése is. Az egyik például éppen az, hogy az iszonyú pusztulás egyúttal az Észak gigantikus nagyipari komplexumainak megszületését segítette. A megszületésben lévő gépi nagyipar expanziójának semmihez sem hasonlítható lökést adott a háború, és mivel a szövetségi állam csak horrorális adósságok árán tudta finanszírozni a háborút, mindez egyúttal az Észak pénzhatalmi oligarchiájának megszületését is jelentette. Aligha véletlen, hogy a polgárháború után, alig több mint egy évtizeden belül az Egyesült Államok ipari termelése túlszárnyalja az egész Brit Birodalomét.

És végül talán érdemes a rabszolgaság kérdésköréről is szót ejtenünk. A közkeletű, alapvetően téves megközelítés szerint ez volt a döntő elem, mindent ez határozott meg, és az Északot elsősorban erkölcsi értékek vezérelték, ám a valóság kicsit kietlenebb. Ennek mélyebb megértéséhez elég egyetlen adat is talán. Ötven évnek kellett ugyanis eltelténie ahhoz, hogy a felszabadított rabszolgákból lett „szabad” bérrabszolgák reálbéreinek értéke elérje azt a szintet, amelyet annak idején rabszolgaellátmányként kaptak. Mindez akkor – 1916 körül – is csak azért következett be, mert az első világháború hadi konjunktúrája közepette jelentős reálbér-emelkedés ment végbe. Arról már nem is beszélve, hogy a fekete bőrűeket Északon még annál is nagyobb megvetés és elutasítás övezte, mint Délen.

Íme, a rabszolgák felszabadításának „dicsőséges” sztorija, ami egyben az amerikai birodalom születésének közvetlen előtörténete.

[magyarhirlap.hu](http://magyarhirlap.hu) – Bogár László

**Tisztelt olvasók!** Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

[www.flagmagazin.hu](http://www.flagmagazin.hu)

**Tisztelt olvasók!**

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

[www.flagmagazin.hu](http://www.flagmagazin.hu)

DR. DRÁBIK JÁNOS  
**100 ÉVVEL TRIANON UTÁN**  
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen



„Egy film amelyet minden  
magyarnak látnia kell”

**Ajánló**

---